

دو سوپه زوال

زوال سیاسی فقط از طریق ضعف در حکمرانی پیدا نمی‌شود؛ بلکه ممکن است ناشی از ضعف نظریه‌ورزی و ایده‌پردازی سیاسی باشد. ضمن آنکه ضعف در حکمرانی، می‌تواند در بلندمدت موجب به هم ریختگی در اوضاع فکر و نظریه و ایده سیاسی شود که خود بن‌مایه نظام سیاسی است. این نیز به نوبه خود، موجب تشدید و تسریع در روند زوال سیاسی خواهد شد؛ پس به طور کلی زوال سیاسی^۱ از هر دو سوی نظریه‌ورزی سیاسی و نظام حکمرانی ممکن است پیدا شود^۲ و در صورت بروز زوال از یک سو، هم‌افزایی منفی پیدا شود و این سه (نظریه، نظام و عملکرد) یکدیگر را بازتولید خواهند کرد.

تشریح سوپه‌ها

ایده و نظریه سیاسی

هر نظام سیاسی با یک نظریه مبنا یا یک مبنای نظری مشخص قوام پیدا می‌کند؛ اما در طول زمان و متناسب با تجربه‌ها و موقعیت‌ها به انعطاف‌پذیری با حفظ هویت و قدرت خود نیازمند است تا بتواند خود را با ویرایش و پیرایش نظری لازم، سرزنده و پاسخگو و پیشرو نگه دارد. عدم انعطاف‌پذیری حکیمانه، در واقع نه تنها نگه‌دارنده نظام سیاسی نیست، بلکه شکننده آن است. نظریه مردم‌سالاری دینی نیز از این قاعده مستثنی نیست. عقلانیت و حکمت اقتضا می‌کند که با اغتنام فرصت‌ها و استفاده از تجربه‌هایی که با هزینه بسیار به دست آمده‌اند، خوانش‌ها و الگوهایی عمیق‌تر و توسعه‌یافته‌تر از مردم‌سالاری دینی ارائه دهیم، نه آنکه در برابر هر پدیده تازه یا منفعل شویم یا انعطاف به‌جا نداشته باشیم. یکی دیگر از مهم‌ترین ابعاد سیاست این است که همواره «ایده‌هایی برای حکمرانی» از حوزه امر سیاسی برآید. در سال ۱۳۹۲ نوعی ارتجاع به سبک‌کشورداری دوران سازندگی - اصلاحات را شاهد بودیم و انتخابات ریاست جمهوری سال ۱۴۰۰ نیز از سوی برنده آن و رقیبانش، واجد کمترین ایده‌ها و تازگی راه‌حل‌ها برای حکمرانی کشور بود. انباشت مسائل واحد در درازمدت که راه‌حلی برای آن یافت نشده یا به‌کار گرفته نشده نیز سوپه دیگری از همین نقیصه را به ما نشان می‌دهد. برای نمونه ایده اقتصاد مقاومتی در برابر طرح تشدید تحریم‌های فلج‌کننده یا پیاده نشده یا جواب نداده؛ پس شاید چنین ایده‌ای را باید در شرایط جدید بازنگری و به‌روزرسانی کرد.

ساختار و کارگزار حکمرانی

بسیاری از نهادهای کلان‌مقیاس یا متوسط سیاسی، در یک دهه گذشته به علل مختلف به صورت فزاینده اعتبار و کارکرد خود را از دست داده‌اند؛ از خود دولت یعنی قوه مجریه گرفته تا مجلس شورای اسلامی، از صداوسیما تا نیروی